

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА МЕТОДИКИ ЇЇ ВИКЛАДАННЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
протокол від 07.09.2020 р. № 2
завідувачка кафедри

 (проф. О.О. Заболотська)

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
ОК 5. Лінгвокультурологічний підхід до вивчення
семантичного простору художнього тексту**

Освітня програма

Третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Спеціальність: 035 Філологія

Галузь знань : 03 Гуманітарні науки

Херсон 2020

Опис курсу за вибором

Назва освітньої компоненти	ОК 5. Лінгвокультурологічний підхід до вивчення семантичного простору художнього тексту
Викладач	Лариса Іванівна Белєхова доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської мови та методики її викладання ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-1743-1865
Посилання на сайт	http://ksuonline.kspu.edu/course/view.php?id=1175
Контактний телефон	<u>-050 530 94 09</u>
Email викладача:	lorabelehova@gmail.com
Графік консультацій	Кожний понеділок після 17 год.

1. Анотація курсу:

Програма курсу “ОК 5. Лінгвокультурологічний підхід до вивчення семантичного простору художнього тексту” належить до переліку вибіркових навчальних дисциплін за освітньо-науковим рівнем «доктор філософії» і спрямована на формування умінь і навичок культурологічного аналізу з метою навчання здобувачів загальнолюдських та національних цінностей, виховання толерантності до інших культур. Програма передбачає здобуття аспірантами лінгвістичних компетентностей, необхідних для розуміння та аналізу різних видів дискурсу, для презентації та обговорення результатів своєї наукової діяльності англійською мовою в усній та письмовій формах, а також для формування умінь у повному обсязі донести свою думку до читача. У межах курсу аспіранти отримують знання стосовно історіографії теорії тексту і дискурсу, еволюції основних концепцій і домінуючих понять, ключових персоналій та шкіл вітчизняної і зарубіжної теорії тексту і дискурсу, включаючи її категоріальні, когнітивні, дискурсивні та семіотико-нарративні відгалуження. Програма передбачає формування складного й багатопланового комплексу компетентностей, без яких неможливе здійснення наукового дослідження у вищому навчальному закладі. Цей комплекс передбачає формування як лінгвістичних (мовних, синтаксичних, стилістичних, риторичних), так і металінгвістичних компетенцій, зокрема, вміння логічно та критично мислити, аналізувати і синтезувати інформацію, аналізувати й реферувати англійські та україномовні джерела за фахом, англійською мовою зокрема. Для сучасних лінгвістичних досліджень характерне звернення до людського фактору в мові, що свідчить про найважливіше методологічне зрушення у парадигмі наукових досліджень від лінгвістики системоцентричної до лінгвістики антропоцентричної. Лінгвокультурні дослідження, що здійснюються у рамках антропологічної парадигми, орієнтуються, перш за все, на розгляд проблеми взаємодії мови і культури, свідомості й художнього мислення.

2. Мета та завдання курсу за вибором :

Мета курсу:

Мета Аспіранти повинні *вміти*: працювати з науковою та довідковою літературою, рідною та англійською мовою; застосовувати методики лінгвокультурного аналізу різножанрових художніх текстів у термінах основних параметрів текстотворення; володіти культурою усного виступу, у тому числі у формі презентацій, брати участь у науковій дискусії; доводити наукові гіпотези, здійснювати критичний огляд наукової літератури, презентувати результати наукового дослідження у формі індивідуальної і групової проєктної роботи У *практичному плані* дисципліна передбачає опанування вмінням проведення поглибленого філологічного аналізу різножанрових текстів у контексті різних дослідницьких парадигм.

Завдання курсу полягають у :

- Формуванні понятійного та термінологічного апарату з фаху;
- Ознайомленні з основними положеннями лінгвокультурології;
- Ознайомленні з основними властивостями лінгвокультурного тексту і дискурсу та формуванні в аспірантів уміння оперативно виявити структуру їх змісту;
- Формуванні навичок і умінь аналізування художнього тексту, що полягає у пошуку та систематизації необхідної інформації з надійних наукових джерел;
- Ознайомленні та засвоєнні різних прийомів роботи з історико-культурними, енциклопедичними та науковими лінгвістичними текстами (книга, стаття, документ) та їхніми складниками (вступ, висновки, розділ, бібліографія, анотація тощо);
- Формуванні навичок реферування й анотування наукових текстів з лінгвістики;
- Знайомстві з різними способами висування гіпотез та побудови доказів;
- Навчанні здійснювати критичний огляд наукової літератури, презентувати результати наукового дослідження у формі індивідуальної і групової проєктної роботи;
- Ознайомленні зі стилями оформлення бібліографічних посилань (APA, Chicago, MLA) та загальними вимогами до написання і оформлення наукових статей у міжнародних журналах;
- Формуванні навичок презентації наукових доповідей з фаху на конференціях.

3. Програмні компетентності та результати навчання

Після успішного завершення дисципліни здобувач **формуватиме наступні програмні компетентності та результати навчання:**

Компетентності

ІК. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі германістики, літературознавства, україністики, русистики у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей.

ЗК 2. Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

ФК 2. Здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх.

ФК 3. Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.

ФК 4. Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів.

ФК 5. Здатність до реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

ПРН 3. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.

ПРН 4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

ПРН 6. Планувати, ініціювати й здійснювати розробку дослідницько-інноваційних проектів, організовувати роботу дослідницьких колективів.

ПРН 9. Ефективно спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі, зокрема й міжнародному, для розв'язання різноманітних фахових вузькоспеціальних і загальних завдань у галузі філології та міждисциплінарних досліджень. *Мати навички презентувати результати власного наукового дослідження, вміти вести наукову дискусію з актуальних питань філологічних досліджень.*

ПРН 13. *Знати та вміти застосовувати у дослідженнях загальнонаукові та конкретнонаукові методи літературознавчого та лінгвістичного аналізу, необхідних для розв'язання значущих проблем у сфері філологічної науки та інновацій, вміти переоцінювати вже існуючі теорії та концепції філологічної думки та розширювати знання з теоретико-методологічних засад філологічних (літературознавчих та лінгвістичних) досліджень.*

4. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів/годин	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
3 кредити / 90 годин	14	16	60

5. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова/вибіркова компонента
2020-2021 н.р.	I семестр II семестр	035 - Філологія	2	Вибіркова компонента

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

1. Аналітична довідка за результатами дослідження практик академічної доброчесності у вищих навчальних закладах України. – Назва з екрану. – Режим доступу: mon.gov.ua/content/Новини/.../academichnadobrochesnist.pdf.
2. Етичний кодекс викладача та студента [Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу]. – Назва з екрану. – Режим доступу: http://nung.edu.ua/files/attachment_news/etic_codex.pdf.
3. Кодекс честі викладача державного вищого навчального закладу [Криворізький національний університет]. – Назва з екрану. – Режим доступу: ktu.edu.ua/uploads/files/.../kodex_vykladacha.doc.
4. Кодекс честі Національного технічного університету України - КПІ. – Назва з екрану. – Режим доступу: <http://kpi.ua/code>.
5. Пан бібліотекар. Блог про бібліотечну справу та інформаційні технології. – Назва з екрану. – Режим доступу: www.бібліотекар.укр/.
6. Про Етичний кодекс ученого України. – Назва з екрану. – Режим доступу: www.nas.gov.ua/legaltexts/DocPublic/P-090415-2-0.pdf.

7. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) - Американські Ради. – Назва з екрану. – Режим доступу: <http://www.saiup.org.ua/>.
8. Рекомендації з оформлення посилань в наукових роботах: DSpace. – Назва з екрану. – Режим доступу: ela.kpi.ua/handle/123456789/16051.
9. Рекомендації до пошуку наукової інформації за допомогою інтернетресурсів. – Назва з екрану. – Режим доступу: <https://docs.google.com/document/d/1sUBDVqvUxuAfoi1yNW47y.../edit?hl=uk>.
10. Стили оформлення бібліографічних посилань для міжнародних публікацій. Ч. 1. – Назва з екрану. – Режим доступу: www.library.ukma.edu.ua/.../Styli_oformlennya_bibliografichnykh.
11. Українські наукові журнали: Головна. – Назва з екрану. – Режим доступу: usj.org.ua/.
12. Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики для «чайників». – Назва з екрану. – Режим доступу: http://library.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/biblio/PDF/books_acgr.pdf.
13. Cite This for Me. – Назва з екрану. – Режим доступу: <https://www.citethisforme.com/>.
14. Committee on Publication Ethics: (COPE): Promoting integrity in research publication. – Назва з екрану. – Режим доступу: publicationethics.org/.
15. Plagiarism.org - Best Practices for Ensuring Originality in Written Work. – Назва з екрану. – Режим доступу: www.plagiarism.org/.
16. Publication Integrity and Ethics. – Назва з екрану. – Режим доступу: www.integrity-ethics.com/.

7. Політика курсу

Аудиторні заняття передбачають активну участь здобувачів PhD в освітньому процесі: в проблемних лекціях діалогової природи та практичних заняттях, які проводяться переважно з використанням активних та інтерактивних методів і мають творчий характер. Відповідно поточний контроль спрямований на оцінювання участі здобувачів PhD в обговоренні проблемних ситуацій та виконання завдань, глибину і змістову наповнюваність суджень, здатність до осмислення, узагальнення та здобуття нового знання в обраній спеціальності.

Самостійна робота здобувачів PhD є основним засобом опанування змісту навчальної дисципліни у вільний від обов'язкових занять час, її зміст визначається робочою навчальною програмою та завданнями до теми. У межах самостійної роботи виконуються індивідуально-дослідницькі завдання, що спрямовані на формування і розвиток професійної рефлексії і практичних умінь у контексті аналізу актуального рівня і визначення можливостей спілкуватися та презентувати наукові результати академічною іноземною мовою. Окремі звіти про самостійну роботу не надаються. Результати опанування відповідного матеріалу перевіряються під час поточного (спостереження за активністю

здобувачів PhD, усне опитування) та підсумкового контролю знань (залік, екзамен).

Під час опанування навчальної дисципліни передбачено можливість консультативної допомоги з боку викладача за потреби і запитом з боку здобувачів PhD (в режимі онлайн чи офлайн).

Підсумковий контроль – залік / екзамен, в якому передбачено відповідь на питання, пов'язані із здатністю здобувача PhD спілкуватися та презентувати наукові результати академічною іноземною мовою.

Принципи, критерії, процедура та шкала оцінювання

Основними принципами оцінювання результатів опанування навчальної дисципліни є такі принципи: об'єктивності (оцінка має відповідати істинній якості та кількості засвоєних знань, компетентностей і результатів навчання); прозорості (максимальній ясності та відкритості процедури, критеріїв і шкал оцінювання результатів навчання); систематичності (перевірка якості опанування навчальної дисципліни здійснюється систематично, за кожною темою і модулем, а також відвідуванням занять, ступенем активності під час навчання і вчасним виконанням навчальних завдань); дієвості (корекція та вдосконалення, за потреби, компетентностей і результатів навчання відповідно до вимог освітньо-наукової програми); індивідуального підходу (об'єктивна і справедлива оцінка відповідно до зусиль, затрачених здобувачем PhD, дотриманням ним вимог академічної доброчесності та реальних результатів навчання); педагогічного оптимізму (зорієнтованість оцінювання на пошук особистісних ресурсів здобувача PhD у контексті успішного опанування навчальної дисципліни, стимулювання нових досягнень у навчальній роботі) тощо.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача PhD при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни «Іноземна мова та академічне письмо», є: повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни; психологія економічної поведінки сучасного фахівця, глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо); вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання індивідуальних дослідницьких завдань.

Оцінювання результатів усіх форм контролю передбачено у 100-бальній шкалі Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях, результати самостійної роботи, індивідуально-дослідницьких завдань здобувачів PhD) проводиться у % від кількості балів,

виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа за критеріями: 0% – завдання не виконано; 40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру; 60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці; 80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (форматування, висновки тощо); 100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень. Позитивні оцінки виставляються лише тим здобувачам PhD, які виконали всі види навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни і набрали за результатами поточного та підсумкового контролів не менше 60 балів.

Політика навчальної дисципліни

Політика щодо академічної доброчесності викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Закон України «Про освіту» (стаття 42), Закон України «Про вищу освіту» (стаття 16, частина 2), рекомендації МОН України від 15.08.2018 № 8681 «Щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, наукових доповідях, статтях тощо)»

Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. Психологія економічної поведінки сучасного фахівця. Щодо академічної доброчесності здобувачів PhD йдеться про самостійне виконання навчальних завдань; обов'язкове посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей від інших осіб; надання достовірної інформації про результати власної наукової діяльності. Списування під час виконання навчальних завдань та заліку заборонені (в т.ч., із використанням мобільних девайсів). За порушення академічної доброчесності здобувачі PhD можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти, позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання тощо.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем навчальної дисципліни. Політика щодо термінів виконання завдань і перескладання Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання екзамену

відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (зокрема, лікарняний лист).

Здобувачі PhD беруть активну участь у всіх заняттях: обговорюють проблемні ситуації, запропоновані викладачем на лекціях, у режимі діалогу /полілогу; активно включаються і за потреби ініціюють спільну (групову роботу) під час практичних занять; виконують всі навчальні завдання вчасно, відповідно до робочої навчальної програми. Спілкування учасників освітнього процесу (викладач, здобувачі PhD) відбувається на засадах партнерських стосунків, взаємопідтримки, взаємодопомоги, толерантності та поваги до особистості кожного, спрямованості на здобуття істинного наукового знання.

8. Схема курсу

Тематичний блок 1

Тема 1. (Лекція 4 год.) Лінгвокультурний підхід до вивчення семантичного простору тексту.: загальна характеристика та теоретичний інструментарій; одиниці лінгвокультурного аналізу: реалії, етнореалії, етнокультурні словесні образи та символи. Поняття про національно-культурну картину світу, фактори її формування, її концептуальну та мовну форму. Методики моделювання національно-культурної картини світу.

Тема 2. (Лекція 2 год.) *Передконцептуальна характеристика художнього тексту.* Основа лінгвокультурного аналізу художнього тексту: архетипи та архетипні словесні образи. Когнітивне розуміння словесного образу як тривимірної одиниці художнього тексту

Тема 3 (Лекція 2 год.) *Концептуальний вимір художнього тексту.* Методики моделювання лінгвокультурних концептів. Принципи та підходи до аналізу структури лінгвокультурного концепту різних східно-слов'янських шкіл (Ю.С. Степанова, В.І. Карасіка. Г.Г. Слишкіна, Й.А.Стерніна та ін.)

Тема 3. (Семінар 4 год.) *Методологія аналізу концепту:* репрезентаційна (лінгвокультурний концепт: поняттєвий, ціннісний і образний складники; фреймова/польова модель; поведінковий концепт: сценарій); діяльнісна (концепт як афективно-когнітивна акціональна структура/модель поведінки)

Самостійна робота (20 годин) Методика експлікації архетипів і архетипних образів: теорія архетипів, репертуар психологічних і культурних архетипів. Особливості сучасних художніх форм (засобів вербалізації) об'єктивації міфологічної картини світу. Репрезентаційна методологія аналізу концепту: 1) онтологічний напрям (символьно комп'ютаційний (Р. Джекендофф, Дж. Фодор, Ф. Джонсон-Лерд), семантико-когнітивний (О.С. Кубрякова, М.В. Нікітін), 2) логічний (Н.Д. Арутюнова); 3) культурологічний (Д.С. Ліхачов, Ю.С. Степанов); 3) лінгвокультурологічний (В.І. Карасик, Г.Г. Слишкін, С.Г. Воркачов, А.М. Приходько); 4) когнітивно-культурологічний (А.Вежбицька); 5) когнітивно-поетологічний (Л.І. Белехова, О.П. Воробйова, В.Г. Ніконова). Інші методики

модельовання лінгвокультурних концептів: принципи фреймового та матричного модельовання. Теорія семантичних мереж у модельованні лінгвокультурних концептів.

Обов'язкова література:

1. Белехова Л.І. Словесний поетичний образ в історико-типологічній перспективі: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі американської поезії): монографія. Херсон: Айлант, 2002. 368 с.
2. Маляренко І.О. Етнореалії в австралійських поетичних текстах: лінгвокультурний і лінгвокогнітивний аспекти: автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.04 / Херсонський державний університет. Херсон, 2012. 20 с.
3. Маслова В.А. Введение в лингвокультурологию. М.: Наследие, 1997. 208 с.
4. Слухай А.С. Етнічний міф в образних парадигмах давньоанглійських епіко-міфологічних текстів: дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 / Київський національний лінгвістичний університет, Київ, 2011. 254с.
5. Старовойтова Х.В. Архетип *Матері* в сучасній французькій драмі: лінгвокогнітивний аспект: автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.04 / Київський національний лінгвістичний університет, Київ, 2008. 20 с.
6. Таценко Н.В. Емпатія в сучасному англomовному дискурсі: когнітивно-синергетичний вимір: автореф. дис. доктора філол. наук: 10.02.04 / Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. Харків, 2018. 36 с.
7. Топоров В.Н. Миф. Ритуал. Символ. Образ. Исследования в области мифопоэтического. М. : Прогресс, 1995. 624 с.
8. Фрай Н. Архетипний аналіз: теорія мітів. *Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст.* Львів: Літопис, 1996. С. 109 – 136.
9. Фрейд З. Художник и фантазирование: пер. с нем. М.: Республика, 1995. 400 с.
10. Фрэзер Дж. Золотая ветвь: Исследования магии и религии: пер. с англ. М.: Фирма изд-во АСТ, 1998. 784 с.
11. Цапів А.О. Поетика наративу англійськомовних художніх текстів для дітей: дис. ...доктора філол. наук: 10.02.04 / Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків, 2020. 419 с.
12. Шевченко І.С. Когнітивно-комунікативна парадигма і аналіз дискурсу. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен: монографія. Харків: Константа, 2005. 356 с.
13. Юнг К.-Г. Архетипы и символ. М.: Renaissance, 1991. 306 с.
14. Юнг К.-Г. Душа и миф: Шесть архетипов: пер. с англ. К.: Гос. библиотека Украины для юношества, 1996-а. 324 с.
15. Юнг К.-Г. Человек и его символы: пер. с англ. СПб.: Б.С.К., 1996-б. 646 с.
16. Юнг К.-Г. Сознание и бессознательное; пер. с англ. СПб.: Университетская книга, 1997. 544 с.
17. Campbell J. The Inner Reaches of Outer Space: Metaphor as Myth and as Religion. N. Y., Toronto: Harper and Row Publishers, 1988. 286 p

18. Fauconnier G. *Mental Spaces: Aspects of Meaning Construction in Natural Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 1994. 190 p.
19. Fauconnier G. The dark matters of semantics. *4-th Cognitive Linguistics Conference (London, King's College, 10-12th July, 2012): Book of Abstracts*. London, 2012. P.1.
20. Fauconnier G. Turner M. Principles of conceptual integration. *Discourse and Cognition: Bridging the Gap* : [ed. by J. R. Koenig]. Stanford, 1998. P. 269–283.
21. Frye N. *The Great Code: The Bible and Literature*. Toronto: Academic Press Canada, Cop, 1982. 261 p.
22. Lakoff G. *Women, Fire and Dangerous Things. What Categories Reveal About the Mind*. Chicago: The University of Chicago Press, 1987. 614 p.
23. Tsur R. *Playing By Ear and the Tip of the Tongue: Precategorical Information in Poetry*. Amsterdam /Philadelphia: John Benjamins. 2012. 309 p.
24. Turner M. *The Literary Mind: The Origin of Thought and Language*. N.Y., Oxford: Oxford University Press, 1998. 187 p.

Тематичний блок 2

Тема 1. (Лекція 4 год.) Семантика й семіотика художнього тексту. Семантична структура слова з позицій лінгвокультурології: денотативний, сигніфікативний та конотативний компоненти значення. Конотація номінативної одиниці тексту у світлі лінгвокультурного підходу. Лінгвокогнітивний аналіз словесних образів. Теорія концептуальної метафори. Лінгвокультурна таксономія кодів. Семіотичні ресурси художнього тексту: словесні образи-символи. Семіотичний аналіз як складник лінгвокультурного підходу до вивчення семантики художнього тексту.

Тема 2. (Лекція 2 год.) Стратегії інтерпретації художнього тексту. Типи і види художніх образів. Стереотипні й етностереотипні культурні словесні образи: методи аналізу, лінгвокогнітивні операції.. Когнітивна теорія образів у сучасній лінгвістиці.

Тема 3. (Семинар 4 год.) Методика аналізування художніх образів. Таксономія художніх образів (форм). Стратегії й тактики інтерпретації художніх текстів. Дискурсивні тропи.

Самостійна робота (20 год.)

Завдання для самостійного опрацювання.

Література

1. Fauconnier G. Turner M. *The Way We Think: Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities*. N.Y. : Basic Books, 2002. 440 p.
2. Freeman M. *Poetry and the scope of metaphor: Toward a cognitive theory of*

- literature. Metaphor and Metonymy at the Crossroads. A Cognitive Perspective. Berlin, N.Y., 2000. P. 253– 283.
3. Lakoff G. Johnson M. Philosophy in the Flesh: The Embodied Mind and its Challenge to Western Thought. N. Y.: Basic Books, 1999. 624 p.
 4. Степанов Ю. С. Язык и метод. К современной философии языка. Знак. Понятие. Ментальный мир. Реальность. Номинализм и реализм. Новый реализм. – М.: “Языки русской культуры”, 1998. – 784 с.
 5. Шкловский В.Б. Гамбургский счет: Статьи, воспоминания, эссе. – М.: Советский писатель, 1990. – 544 с.
 6. Лотман Ю. М. О поэтах и поэзии. – СПб.: Искусство, 1996. – 848 с.
 7. Воробьёва О.П. Словесная голография в пейзажном дискурсе Вирджинии Вулф: модусы, фракталы, фузии / О.П. Воробьёва // Когниция, коммуникация, дискурс : Международный электронный сборник научных трудов : Направление “Филология” – № 1. – Харьков, 2010. – С. 47-75.
 8. Воробей Н.В. Етнокультурна картина світу в афро-американській поезії: лінгвокультурологічний та лінгвокогнітивний аспекти: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 «Германські мови» / Н.В. Воробей. – Херсон, 2011. – 20 с.
 9. Горчак Т.Ю. Словесний образ-символ в американській поезії ХХ століття: когнітивно-семіотичний аспект: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 «Германські мови»/ Т.Ю. Горчак. – К., 2009. – 20 с.

Тематичний блок 3

Тема 1. (Лекція 2 год.) *Наративний аналіз семантичного простору тексту у лінгвокультурному вимірі.* Наукові розробки глибинних систем оповіди В.Проппа і Л. Леві-Стросса. Основні поняття класичної і сучасної когнітивної наратології (Моніка Флудерник).

Тема 2. (Лекція 2 год.) *Типи і види наративу:* міфопоетичний наратив, ліричний наратив, казковий наратив, фейковий наратив. Оповідні інстанції: наратор, нарататор, персонаж. Фокалізатор

Тема 3. Лекція (2 год.) 3.1. *Засадничі поняття мультимодальної наратології:* модус (англ. – *mode*), медіа (англ. – *media*) та власне наратив (Toolan, 2010). Модус постає семіотичним ресурсом, що долучається до створення наративу, тоді як медіа слугує способом маніфестації й поширення того, що було породжено семіотичними модусами. Медіа – матеріальний ресурс, задіяний для створення семіотичної продукції, що також охоплює всі використані для неї засоби та матеріали (Kress & Leeuwen 2001, p. 22). Наратив постає особливим типом репрезентації дійсності (фактуальних або фікційних подій), яка перебуває в певному дискурсивному контексті, або ситуації, що спонукає до розповідання історії (художній дискурс, жива комунікація оповідача та його адресата).

3.2. *Стратегії і тактики опрацювання семантичного простору художнього тексту.*

3.2.1. Теорія схем як підґрунтя опрацювання тексту.

3.2.2. Фреймовий аналіз тексту.

3.2.3. Теорія текстових світів.

Тема 3. (Семинар 4 год.) 3.1. Цифровий простір казкових наративів – кінонаративи, дигітальні й інтерактивні казки, що постають мультимодальними текстами, у яких взаємодіють вербальні, аудіальні та візуальні семіотичні модуси (див., наприклад, Unsworth, 2006). Інтермедіальна природа художнього наративу для дітей розкривається в його потенціалі до переосмислення та втілення в різних медіа – від тексту до кінотексту, від кіножанру фентезі до мюзиклу, різноманітних жанрових трансформацій – від класичної казки до феміністично переосмисленої історії.

3.2. Види стратегій і тактик опрацювання семантики художнього тексту

3.2.1. Інтерпретативні стратегії аналізу;

3.2.2. Комуникативно-прагматичні стратегії.

Самостійна робота (20 год.)

Завдання для самостійної роботи:

1. Написати короткий реферат, в якому обґрунтовуються основні поняття і положення власного дослідження;
2. Навчитися розрізняти поняття мультимодальності й інтермедіальності у лінгвокультурній перспективі;
3. Законспектувати основні поняття класичної і сучасної когнітивної наратології;
4. Написати англійською мовою методологію власного дослідження;
5. Бути готовим відповісти усно на такі питання: У чому суть лінгвокультурологічного підходу до аналізу тексту чи дискурсу? Схарактеруйте одиниці лінгвокультурного аналізу.
6. У чому полягає різниця лінгвокультурологічного й лінгвоконцептуального аналізу концепту?
7. Які функції мови вивчає лінгвокультурологія? Прокоментуйте тріади «мова – людина – культура» і «мова – людина – пізнання».
8. Чим відрізняється семантичний аналіз від концептуального?
9. У чому полягає наративний аналіз семантичного простору тексту у лінгвокультурному вимірі?

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, усне опитування, письмовий контроль (написання рефератів), кейс-метод, тестовий контроль тощо.

Література

1. Кубрякова Е.С., Демьянков В.З., Панкрац Ю.Г., Лузина Л.Г. Краткий

- словарь когнитивных терминов. М.: Изд-во МГУ, 1996.
2. Мартинюк А. П. Лінгвістична концептологія: методологічні платформи, методики аналізу, перспективи розвитку // Науковий Вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Сер. Філологічні науки. – Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2012. №23(248). С. 81–88.
 3. Морозова Е.И. Проблема значения в свете современных семантических теорий // Вісник Харківського національного університету. Серія Романо-германська філологія. 2004. №635. С. 114–117.
 4. Никитин М. В. Основания когнитивной семантики: [учебное пособие]. СПб.: Изд-во РГПУ, 2003. 277 с.
 5. Попова З. Д. Очерки по когнитивной лингвистике / З. Д. Попова, И. А. Стернин. [3-е изд.]. Воронеж: Истоки, 2003. 191 с.
 6. Слышкин Г.Г. Лингвокультурные концепты и метаконцепты: [монография]. Волгоград: Перемена, 2004. 340 с.
 7. Степанов Ю. С. Константы. Словарь русской культуры. Опыты исследования / Ю. С. Степанов. М.: Академический проект, 2001. 990 с.
 8. Цапів, А. (2020). Поетика наративу англійськомовних художніх текстів для дітей (Дис. доктора філол. наук). Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків.
 9. Kress, G., & van Leeuwen, T. (2001). *Multimodal discourse: The modes and media of contemporary communication*. London: Arnold.
 10. Salisbury, M., & Styles, M. (2012). *Children's picture books: The art of visual storytelling*. London: Laurence King Publishing Ltd.
 11. Toolan, M. (2010). New perspectives on narrative and multimodality. In R. Page (Ed.), *Multimodal electronic narratives and literary form* (pp. 127–141). New York, London: Routledge Taylor & Francis Group.
 12. Unsworth, L. (2006). *E-literature for children. Enhancing digital literacy learning*. London and New York: Routledge Taylor & Francis.
 13. Zipes, J. (2012). *The irresistible fairy tale: The cultural and social history of a genre*. Princeton and Oxford: Princeton University Press.